

Иван Янюк

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ ВОСТОЧНОЙ ГАЛИЧИНЫ КОНЦА XIX В. – 1939 Г.: СОВРЕМЕННАЯ УКРАИНСКАЯ ИСТОРИОГРАФИЯ

В статье предпринята попытка анализа и систематизации опубликованных сегодня научных трудов современных украинских ученых, касающиеся социально-экономического развития Восточной Галичины в период зарождения, развития и ликвидации предпринимательской деятельности в аграрном комплексе конца XIX в. – 1939 г. Автором осуществлен анализ обработанных научных исследований, касающихся этой тематики, проведена систематизация материала и разделение его на отдельные группы в соответствии с его особенностями. Каждая группа отражает отдельные аспекты социально-экономического развития Восточной Галичине обозначенного периода.

Ключевые слова: Восточная Галичина, аграрная среда, предпринимательство, кооперативное движение, современная украинская историография.

Ivan Yanyuk

SOCIAL-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE EASTERN HALYCHYNA OF THE END OF THE XIX – 1939: MODERN UKRAINIAN HISTORIOGRAPHY

The article attempts to analyze and systematize the published scientific works of modern Ukrainian scholars concerning the socio-economic development of Eastern Halychyna during the period of the birth, development and liquidation of entrepreneurial activity in the agrarian complex of the late XIX century - 1939. The author carried out an analysis of the developed scientific researches concerning this subject, the systematization of the material was carried out and its division into separate groups according to its features. Each group reflects some aspects of the socio-economic development of the Eastern Halychyna of this period.

Key words: Eastern Halychyna, agrarian environment, entrepreneurship, cooperative movement, modern Ukrainian historiography.

УДК 008»1920–1990»

Ольга Сорокіна

ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ДІЯЛЬНОСТІ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ЯК НОСІЙ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ 20–90-Х РР. XX СТ.

На основі вивчення матеріалів тижневика «Тризуб», часописів «Український сокіл», «Смолоскіп», газет «Українські вісті», «Свобода» досліджено роль та місце періодичного видання у відтворенні історико-культурного життя української громади за кордоном. Визначено інформаційну насиченість матеріалів емігрантських видань стосовно основних напрямків діяльності українських емігрантів на терені країн Західної Європи в роки еміграційних хвиль XX ст. Виокремлено матеріали журналу «Тризуб» за 1934 р., як одне із джерел діяльності провідних діаспорних вчених різних галузей науки й мистецтва, діячів української громади в державах, що стали ключовими фігурами в репрезентації української історичної науки в діаспорі, поширенні знань про Україну, її історію та культуру. Через призму документів зарубіжної преси здійснено джерелознавчий аналіз багаторічної праці української спільноти за кордоном, зокрема участь в культурних заходах створених інституцій, організацій, товариств. Звернено увагу на публікації журналів і часописів «Віра й наука» (Брукхавен, 1963–1982 рр.), «Зоря» (1941–1943 рр.), «Воєнно-науковий журнал: за збройну Україну» (1938 р.), «Наша культура» (Вінніпег, Канада, 1935 р.), «Новий літопис» (Вінніпег, Канада), «Новини з Академії» (Нью-Йорк), «Рідна мова» (Польща, 1935 р.), «Рідне слово» (Мюнхен-Карлсфельд, Німеччина, 1945–1946 рр.), «Соборна Україна» (Франція), «Українська думка», «Наша церква», «Наше слово», «Сурма», «Визвольний шлях» (Англія, Лондон, 1948–2007 рр.), «Літературно-науковий вісник» (Регенсбург, Німеччина 1948–1954), УІС «Смолоскіп», «Свобода», «Українські вісті» (70–80-х рр.), що знаходяться у відділі зарубіжної україніки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Ключові слова: інформаційне джерело, зарубіжна преса, носій історико-культурних цінностей, періоджерельні матеріали, діяльність українських емігрантів.

Діяльність преси національних груп в інонаціональному середовищі – популярна тема в сучасній українській історіографії та джерелознавстві. Новий погляд на видавничу діяльність діаспорних громадських діячів, меценатів, популяризаторів української культури допоможе

уникнути фальсифікації історії та суттєво доповнить обидві гілки української історіографії материкового і діаспорного походження.

У сучасних умовах активізації наукового інтересу до питань українських еміграційних рухів ХХ ст., життя й діяльності української громади за межами материкової України, відбувається переосмислення та інтерпретація багатьох історико-культурних подій і явищ минулого століття. Перед молодими дослідниками української еміграції першочерговим завданням є об'єктивне звернення до мікропроцесів, використання методик усної та писемної історії ХХ ст., врахування ступеня наукового вивчення джерела попередніми науковцями тощо. Через це постає потреба імплементації до наукового обігу нових, маловивчених джерел, які раніше використовувалися істориками фрагментарно чи упереджено.

Питання еміграційної преси досліджували вітчизняні науковці: Д. Колісник [1], О. Косенко [2], В. Маруняк [3], І. Матяш [4], М. Палієнко [7], О. Уткін [9].

Культурну спадщину української еміграції із залученням першоджерельних матеріалів вивчали С. Наріжний [5], Г. Немченко [6], М. Сополіга [8], О. Шевчук [10] та ін.

Значну роль у збереженні національно-культурної спадщини українців відіграють емігрантські часописи, журнали, газети, першоджерельні матеріали яких недостатньо висвітлені в працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Сьогодні періодичні органи західної діаспори виступають вагомим інформаційним джерелом з історії діяльності зарубіжних українців. Саме тому вони потребують належного вивчення та збереження.

Метою означеного дослідження є спроба з'ясувати через призму закордонної преси історико-культурний напрямок діяльності українських емігрантів трьох еміграційних хвиль ХХ ст. на терені європейських країн та на американському континенті, здійснити джерелознавчий аналіз вивчення історії культурно-просвітницької діяльності українських організацій, товариств у Франції, Польщі, Болгарії та в інших країнах Європи, де перебувала найбільша кількість етнічних українців.

Вагомим інструментом згуртування українців за межами материкової України слугували ряд видань міжвоєнного періоду («Визволення», 1923; календар-альманах «Дніпро», 1923–1940 рр.), які опублікували численні спогади і документальні матеріали про українську еміграцію в період Першої світової війни, а також статті, що віддзеркалюють збереження українства як суспільно-політичного та етнокультурного феномена першої половини ХХ ст.

Упродовж багатьох років ХХ ст. виходили друковані періодичні видання (журнал «Тризуб», тижневик «Українське слово» та багато інших), на сторінках яких обговорювались питання життя закордонних українців у Франції, Польщі, Болгарії, Китаї та ін., перебування української національної літератури на еміграції, створення нових українських осередків та великої кількості організацій на теренах багатьох країн Європи, на американському та австралійському континентах, проведення культурних заходів, допомогових акцій, концертів, виставок паризькими малярами народного мистецтва, а також матеріали про життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі, які засвідчили світові, що в українському слові розкривається найкраще душа народу, філософія життя та його світогляд [15–16]. Особливу цінність у вивченні даного питання становлять матеріали часописів літературно-художнього журналу «На руїнах» (Сіді-Бішр, 1921 р.) [11], «Вістника з окремого інженерного куріння» (Каліш, 1921 р.) [12] та листи від різних осіб членам редакції журналу «Веселка» (1921–1924 рр.) [13].

Статті, примітки, повідомлення з номерів американських газет і журналів («Наш клич», «Український Прометей», «Наш вік», «Свобода», «Український селянин», «Українське Слово», «Українська трибуна») допомагають відтворити історію діяльності українських емігрантів у США.

Важливим джерелом для вивчення історії діяльності українських емігрантів 20–90-х рр. ХХ ст. постають закордонні газети, часописи, журнали, які виходили в світ в окремих країнах й заповнювали український інформаційний вакуум. Наприклад, діяльність канадських українців у сфері збереження історико-культурної спадщини 20–38-х рр. ХХ ст. глибше розкривається через призму україномовної преси: «Українські вісті», «Український Голос», «Гомін України», «Українська діаспора», «Український історик» та ін. Вони стають джерельною основою для дослідження повсякденного життя української спільноти в Канаді, формування українознавчих справ на чужій землі, відтворення об'єктивної картини збереження української мови, культури, історії канадськими українцями. Проблему консолідації українських політичних сил на еміграції розкривають також такі українські газети і журнали Канади: «Новий шлях», «Життя і слово», «Батьківщина». Різнобічна діяльність українських емігрантів на сторінках періодичних видань газети «Українська трибуна» (м. Варшава, 1921–1928 рр.), часопису «Трудова Україна» (м. Прага, 1932–1937 рр.), науково-публіцистичного журналу «Нова доба» (Польща, 1940–1942 рр.) та інших дозволяє говорити про масштабну роботу в розгортанні українізації поза межами материкової України (Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 3327, ф. 3574, ф. 3891). Творчі матеріали, наукові праці емігрантів з України на сторінках зазначених видань дозволяють

ґрунтовно вивчити шлях діяльності європейських українців як подвижників збереження та розвитку вітчизняної науки і культури в усьому світі.

Найважливішим джерелом для вивчення участі наших співвітчизників, видатних французьких вчених, педагогів, поетів, мистецтвознавців, популяризаторів, мислителів і діячів культури українського походження, у збереженні духовних скарбів нашого народу, створенні основ для розвитку українських культурно-освітніх організацій, налагодженні культурних зв'язків між Францією та Україною є інформаційні франкомовні видання, які зберігаються у Центральному державному архіві зарубіжної україніки (далі – ЦДАЗУ): ф. 44; 46) – «La Revue Promethee» (1938–1940 pp.), «Franse-Europe» (1959. № 64/65), «Echos d'Ukraine» (1965. № 37–38), «Bulletin Franco-Ukrainien» (1959–1970), «Echanges» (з 1971 p.)

Публікації журналів та часописів «Віра й наука» (Брукхавен, 1963–1982 pp.), «Зоря» (1941–1943 pp.), «Военно-науковий журнал: за збройну Україну» (1938 p.), «Наша культура» (Вінніпег, Канада, 1935 p.), «Новий літопис» (Вінніпег, Канада), «Новини з Академії» (Нью-Йорк), «Рідна мова» (Польща, 1935 p.), «Рідне слово» (Мюнхен-Карлсфельд, Німеччина, 1945–1946 pp.), «Соборна Україна» (Франція), «Українська думка», «Наша церква», «Наше слово», «Сурма», «Визвольний шлях» (Англія, Лондон, 1948–2007 pp.), «Літературно-науковий вісник» (Регенсбург, Німеччина 1948–1954 pp.), УІС «Смолоскип», «Свобода», «Українські вісті» (70–80-ті pp. XX ст.), що знаходяться у відділі зарубіжної україніки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – ВЗУ НБУВ), віддзеркалюють такі основні аспекти діяльності діаспорних українців зі збереження історико-культурних цінностей: 1) встановлення пам'ятників видатним діячам української літератури, культури та мистецтва, історичним постатям, жертвам голодомору 1933 p.; 2) оформлення афіш з українською символікою; 3) популяризація символів української громади, наприклад, встановлення 20-метрової писанки у м. Вергевель (Канада); 4) проведення курсів україністики при університетах; 5) участь в культурних заходах та акціях, в урочистих святкуваннях видатних культурних подій, у проведенні традиційних українських свят та наукових конференцій, міжнародних конгресів, форумів, присвячених українознавчим питанням; 6) вивчення новим поколінням рідної мови й традицій своїх батьків, дідів; 7) створення благодійних організацій, навчальних закладів та бібліотек для дітей українських емігрантів, архівних колекцій тощо.

Натепер переважна більшість номерів тижневика «Тризуб» зібрана й зберігається в ЦДАЗУ. На основі аналізу матеріалів даного видання з'ясовано, що українські емігранти в країнах ближнього зарубіжжя намагалися за допомогою друкованого слова афішувати успішну інтеграцію в міжнародне суспільство та налагодження тісних зв'язків з громадянами інших держав світу, інформувати іноземну громаду про українські справи, участь представників іноземних країн у влаштуванні святкових вечорів та ювілейних дат тощо.

Публікації статей у тижневику «Тризуб» (1930 p.) дають змогу простежити настрої українських вчених за кордоном одночасно з їхньою діяльністю на полі громадсько-політичного життя, а також долю інтернованих та цивільних емігрантів. Так, часопис «Тризуб» за 1934 p. числа 16 (422), як друковане діаспорне джерело, містить офіційні документи та матеріали рекламного й творчого характеру, присвячені питанням вітчизняної історії й культури: збереження материнської мови, календарних й родинних обрядів, традицій тощо. На сторінках часопису «Тризуб» за 6 травня 1934 p. простежується співпраця військових, скульпторів, артистів, науковців, публіцистів та інших членів французького товариства українознавства в сфері збереження традицій українців святкувати Великдень, яка дала поштовх для значних зрушень в галузі культури й мистецтва [15]. Успішна праця в ньому повноважного міністра, колишнього професора Сорбонни Г. Феррана, публіцистів Ф. Шодена та Р. Пінона, адмірала Дегуї Е. Евена, відомого поета Ф. Мазада, почесного голови союзу старшин «Сфінкс» М. Тарновського та інших поціновувачів національних традицій допомогла на належному рівні вирішити ряд питань українознавчої справи. Статті містять відомості про життя Української бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі, шевченківський концерт у Парижі Хору Товариства колишніх вояків армії УНР у Франції, шевченкове свято в Крезе та Моншанен, проведене місцевою українською громадою 25 березня 1934 p., заснування нової української організації м. Тулузи – культурно-просвітню українську громаду ім. гетьмана І. Мазепи, які свідчать про глибоке шанування українського слова, народних пісень та традицій українців у Франції [15]. Акцентують увагу і представлені документи про дієвість у Польщі в 30-х pp. XX ст. Українського клубу (Варшава), клубу «Прометей», Товариства допомоги українським студентам (Варшава), бібліотеки Українського Центрального Комітету в Польщі, Українського наукового інституту у Варшаві [17].

«Тризуб» за 4 березня 1934 p. є носієм унікальної інформації про історико-культурні цінності болгарських українців, яка дозволяє відновити загальну картину згуртування світової спільноти навколо українського питання в Болгарії. Матеріали виступу на загальних зборах української громади в Софії, призначені для доповіді делегата на конференцію Головної еміграційної ради проф. М. Парашука та повідомлення про заснування у Видині філію Української Громади

(Болгарія), до складу якої входили І. Литвинов, А. Науменко та А. Кальченко, Н. Сущенко та М. Шаповал, ілюструють їхню вагомую працю для вирішення української національної справи та ряд питань щодо зближення з болгарським населенням [14].

Цінними є матеріали часопису «Тризуб» за 1934 р. числа 18 (424), що інформують про увагу чужоземної публіки на українське народне мистецтво (кераміка, дерев'яні вироби, вишивки), на участь в концертній частині під час проведення концерт-базару на користь голодної України відомих паризьких співаків, акторів, музикантів, малярів, науковців: А. Чехівського та О. Чехівського (виконання українських народних пісень), композитора Ф. Акименка (виконання на роялі українських мелодій), Чокаєвої (виконання двох українських романса з невиданої ще опери-балету Ф. Акименка – «Басаврюк»), С. Татаруля (гра на бандурі), Поляківа та М. Палтова (виставка олійних образів, пейзажів) [16].

До впливових світових газет і журналів належать «Свобода», «Смолоскип», «Український сокіл», «Українські вісті» та ін. На їх сторінках відстежуються державотворчі традиції української еміграції в контексті другої половини ХХ ст., історичні події, що мали вплив на громадську думку і політичні рішення розвинутих країн світу (див. табл. 1).

Таблиця 1

№ з/п	Назва видання	Вид публікації	Тематика	Вихідні дані та посилання на джерело
1.	«Свобода»	стаття	Інформування громадськості про виступ Л. Плюща на телебаченні щодо застосування радянською владою психіатричного лікування до політ'язнів.	«Свобода», ч. 197, 10 вересня 1977 р. [ЦДАЗУ, ф.56, оп.1, спр.24, арк.5].
2.	«Смолоскип»	пресове повідомлення	УІС (українська інформаційна служба) «Смолоскип» повідомляє про проведення першої конференції комітетів оборони В. Мороза, що діяли у США та Канаді.	Від 2 лютого 1977 р. [ЦДАЗУ, ф.44. оп.1, спр.45, арк.1–1зв.].
3.	«Українські вісті»	фотографії	Світлини членів Організації державного відродження України (ОДВУ) під час проведення маніфестації, організованої до тижня поневолених націй.	«Українські вісті», 1978 р. [ЦДАЗУ, ф.25, оп.1, спр.5, арк.4].
4.	«Свобода»	стаття	матеріал про виступ 250-ти американських юристів на захист Л. Лук'яненка.	«Свобода», ч.97, 27 квітня 1980 р. [ЦДАЗУ, бібл. ф.3, інв.6810–0].

Аналіз видавничої діяльності українських громадсько-політичних діячів, науковців, письменників, істориків, мистецтвознавців, церковнослужителів та інших соціальних груп емігрантів дозволяє по-новому репрезентувати розвиток української національної культури, сприймати їхню громадянську позицію, небайдужість та активність українців кожної наступної еміграційної хвилі ХХ ст. в сфері збереження духовних цінностей своїх батьків та дідів.

Отже, вагомим інформаційним джерелом про діяльність українських емігрантів у збереженні та популяризації національної та світової культури, висвітленні епохи й зв'язків з історичною батьківщиною є матеріали закордонних періодичних видань. Видавнича діяльність емігрантів з України віддзеркалює життєвий досвід етнічних українців, який передавався впродовж усього ХХ ст. їх життя за межами рідної землі.

Досліджені матеріали європейських друкованих джерел значно розширюють знання про історію діяльності діаспорних українців у сфері підтримки і збереження історико-культурних надбань ХХ ст., допомагають детальніше дослідити форми та методи пропаганди в галузі української культури й мистецтва, освіти й науки за кордоном. Цілком очевидно, що досвід українських емігрантів ХХ ст., уроки пройденого ними історичного шляху корисні для забезпечення національного виховання сучасної української молоді.

Подальшого вивчення потребують питання, в яких колекція світової преси розглядалася б як історичне джерело діяльності західної та східної діаспори в справі представлення української культури на міжнародній арені, розкриття історико-культурної значущості благодійницької діяльності меценатів у контексті кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст.

Список використаних джерел

1. Колісник Д. В. Преса української політичної еміграції як джерело вивчення гетьманського руху (міжвоєнний період): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06. Д., 2006. 230 с.
2. Косенко О. В. Джерельно-інформаційний потенціал особових архівних фондів: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06. К., 2009. 211 с.
3. Маруняк В. Видавнича діяльність української еміграції в ЧСР // Протектораті в 1900–1945 рр. Мюнхен, 1983. С. 658–675.
4. Матяш І. Б. Сучасна українська архів істика: організація, проблеми, завдання // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія: Науковий журнал. 2004. № 1. С. 45–46.
5. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції 1919–1939 рр.: Матеріали, зібрані С. Наріжним до частини другої // Вісник Таврійської фундації (Осередку вивчення української діаспори): Літературно-науковий збірник. Вип. 8. К.-Херсон: Просвіта, 2012. С.198–207.
7. Палієнко М. Г. Українські архівні центри за кордоном: Історіографічний аспект проблеми // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. Вип. 54. К., 2001. С. 42–46.
8. Сополіга М. Українці Словаччини: матеріальні вияви народної культури та мистецтва. К.: Темпора, 2011. 336 с.
9. Уткін А. І. Информационная деятельность политических, общественных и религиозных объединений украинской диаспоры в странах Запада (1945–1991 гг.): дис. ... д-ра ист. наук: 07.00.01. К., 1993. 405 с.
10. Шевчук О. А. Національно-культурні ініціативи української діаспори (кінець 50-х – поч. 90-х рр. XX ст.). К.: Рідний край, 1997. 60 с.
11. Центральний державний архів вищих органів влади та державного управління України (далі – ЦДАВО України). Ф. 4465. Оп. 1. Спр. 112.
12. ЦДАВО України. Ф. 4465. Оп. 1. Спр. 1079.
13. ЦДАВО України. Ф. 4465. Оп. 1. Спр. 84.
14. ЦДАЗУ. Ф. 13. Оп.1. Спр. 4. Арк. 5
15. ЦДАЗУ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 4. Арк. 5.
16. ЦДАЗУ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 4. Арк.13.
17. ЦДАЗУ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 4. Арк. 5.

References

1. Kolisnyk D. V. Presa ukrayins'koyi politychnoyi emihratsiyi yak dzherelo vyvchennya het'mans'koho rukhu (mizhvoyennyu period) [Press of the Ukrainian political emigration as a source of study of Hetman's movement (interwar period)]: Dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. D., 2006. 230 ark.
2. Kosenko O. V. Dzherel'no-informatsiynyy potentsial osobovykh arkhivnykh fondiv [Source and information potential of personal archival funds]: Dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. K., 2009. 211 ark.
3. Marunyak V. Vydavnycha diyal'nist' ukrayins'koyi emihratsiyi v ChSR [Publishing activity of Ukrainian emigration in the CzSR]. Protektorati v 1900–1945 rr. Myunkhen, 1983. S. 658–675.
4. Matyash I. B. Suchasna ukrayins'ka arkhiv istyka: orhanizatsiya, problemy, zavdannya [Modern Ukrainian Archive: Organization, Problems, Problems]. Biblioteko-znavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya: Naukovyy zhurnal. 2004. #1. S. 45–46.
5. Narizhnyy S. Ukrayins'ka emihratsiya. Kul'turna pratsya ukrayins'koyi emihratsiyi 1919–1939 rr.: Materialy, zibrani S. Narizhnym do chastyny drugoyi [Ukrainian emigration. Cultural Work of the Ukrainian Emigration of 1919-1939: Materials collected by S. Narodny to the second]. Kyiv: Vyd-vo im. Oleny Telihi, 1999. 272 s.
6. Nemchenko H. V. Novi obriyi diasporoznavchykh studiy [New horizons of diaspora studies]. Visnyk Tavriys'koyi fundatsiyi (Oseredku vyvchennya ukrayins'koyi diaspory): Literaturno-naukovyy zbirnyk. Vyp. 8. K.–Kherson: Prosvita, 2012. S.198–207.
7. Paliyenko M.H. Ukrayins'ki arkhivni tsenry za kordonom: Istoriohrafichnyy aspekt problemy [Ukrainian Archival Centers Abroad: Historiographical Aspect of the Problem]. Visnyk Kyiv's'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Istoriya. Vyp.54. K., 2001. S.42–46.
8. Sopolyha M. Ukrayintsi Slovachchyny: material'ni vvyavy narodnoyi kul'tury ta mystetstva [Ukrainians of Slovakia: material expressions of folk culture and art]. K.: Tempora, 2011. 336 s.
9. Utkin A. I. Informatsionnaya deyatelnost' politicheskikh, obshchestvennykh i religioznykh obedinenii ukraïnskoi diaspory v stranakh Zapada (1945–1991 gg.) [Information activities of political, public and religious associations of the Ukrainian diaspora in the countries of the West (1945–1991)]: Dis. ... d-ra ist. nauk: 07.00.01. K., 1993. 405 s.
10. Shevchuk O. A. Natsional'no-kul'turni initsiatyvy ukrayins'koyi diaspory (kinets' 50-kh – poch. 90-kh rr. XX st.) [National and cultural initiatives of the Ukrainian diaspora (the end of the 50's and early 90's of the XX century)]. K.: Ridnyy kray, 1997. 60 s.
11. Tsentral'nyy derzhavnyy arkhiv vyshchykh orhaniv vlady ta derzhavnoho upravlinnya Ukrayiny (TsDAVO Ukrayiny), f.4465, op.1, spr.112.
12. TsDAVO Ukrayiny, f.4465, op.1, spr.1079.
13. TsDAVO Ukrayiny, f.4465, op.1, spr.84.
14. Tsentral'nyy derzhavnyy arkhiv zarubizhnoyi ukrayiniky (TsDAZU), TsDAZU, f.13, op.1, spr.4, ark.5, stor.5.
15. TsDAZU, f.13, op.1, spr.4, ark.5, stor.9, 11.
16. TsDAZU, f.13, op.1, spr.4, ark.13, stor.7–9.
17. TsDAZU, f.13, op.1, spr.4, ark.5, stor.13.

Ольга Сорокина

**ИНФОРМАЦИОННЫЙ ИСТОЧНИК ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЗАПАДНОЙ УКРАИНСКОЙ
ДИАСПОРЫ КАК НОСИТЕЛЬ ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫХ ЦЕННОСТЕЙ
В 20-Х–90-Х ГГ. XX В.**

На основе изучения материалов еженедельника «Тризуб», журналов «Украинский сокол», «Смолоскип», газет «Украинские вести», «Свобода» исследована роль и место периодического издания в воспроизведении историко-культурной жизни украинского общества за рубежом. Определено информационную насыщенность материалов эмигрантских изданий по основным направлениям деятельности украинских эмигрантов на территории стран Западной Европы в годы эмиграционных волн XX века. Выделено материалы журнала «Тризуб» за 1934 г., как один из источников деятельности диаспорных ученых различных отраслей науки и искусства, деятелей

украинской общины в государствах, ставших ключевыми фигурами в репрезентации украинской исторической науки в диаспоре, в распространении знаний об Украине, ее истории и культуры. Через призму документов зарубежной прессы осуществлен источниковедческий анализ многолетней работы украинского общества за рубежом, участие в культурных мероприятиях созданных институтов, организаций, обществ. Обращено внимание на публикации журналов и газет «Вера и наука» (Брукхавен, 1963–1982 гг.), «Заря» (1941–1943 гг.), «Военно-научный журнал» (1938 г.), «Наша культура» (Виннипег, Канада, 1935 г.), «Новая летопись» (Виннипег, Канада), «Новости из Академии» (Нью-Йорк), «Родной язык» (Польша, 1935 г.), «Родное слово» (Мюнхен – Карлсфельд, Германия, 1945–1946 гг.), «Соборная Украина» (Франция), «Украинская думка», «Наша церковь», «Наше слово», «Сурма», «Освободительный путь» (Англия, Лондон, 1948–2007 гг.), «Литературно-научный вестник» (Регенсбург, Германия 1948–1954 гг.), УИС «Смолоскип», «Свобода», «Украинские вести» (70–80-х гг.), находящихся в отделе зарубежной украинистики Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского.

Ключевые слова: информационный источник, зарубежная пресса, носитель историко-культурных ценностей, деятельность украинских эмигрантов.

Olga Sorokina

INFORMATION SOURCE OF THE ACTIVITY WESTERN UKRAINIAN DIASPORA AS A CARRIER OF HISTORICAL AND CULTURAL VALUES IN THE CONTEXT OF THE 20'S AND 90'S. XX CENTURY

On the basis of the materials of the weekly «Trident» magazines «Ukrainian Falcon», «Torch», newspapers «Ukrainian news», «Freedom» studied the role and place of the periodical in the reconstruction of historical and cultural life of Ukrainian communities abroad.

Determined saturation information materials emigre publications regarding the main activities of Ukrainian immigrants on the territory of western Europe during the XX century emigration waves. Singled magazine «Trident» in 1934, as a source of activities leading diaspora of scientists from different fields of science and art, leaders of the Ukrainian community in countries that have become key figures in the representation of Ukrainian history in the diaspora, spreading knowledge about Ukraine, its history and culture. Through the prism of foreign press carried documents of source analysis of years of the work Ukrainian communities abroad, including participation in cultural activities created institutions, organizations and companies. Attention is paid to the publication of journals and magazines «Faith and Science» (Brookhaven, 1963–1982), «Star» (1941–1943), «Military-scientific journal: the armed Ukraine» (1938), «Our Culture» (Winnipeg, Canada, 1935), «New chronicle» (Winnipeg, Canada), «News of the Academy» (New York), «Mother tongue» (Poland, 1935), «Native word» (Karlsfeld–Munich, Germany, 1945–1946), «Cathedral Ukraine» (France), «Ukrainian opinion», «Our church», «Our word», «Surma», «Liberation Road» (England, 1948–2007), «Literary and research Bulletin» (Regensburg, Germany 1948–1954) UIS «Torch», «Freedom», «Ukrainian news» (70th–80th.), located in the department of foreign Ukrainian Vernadsky National Library of Ukraine).

Key words: information source, the foreign press, the carrier of historical and cultural values, primary source materials, activities of Ukrainian immigrants.